

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt II. De controuersiis ratione præuentionis inter duos aut plures
Condominos, seu Barones, communem in eodem loco vel castro
iurisdictionem habentes; siue inter eos facta sit diuisio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

aliud obster Canonicum impedimentum, matrimo-
nium remanet validum: cap. 2. de matrim. contract.
contra interd. Eccles. Lancell. de autent. p. 2. c. 4. limit.
17. & c. 20. limit. 18. Quod fufius explicat, & distin-
guat Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 2. n. 9. & sequent,
qui dum casus occurreret aduendus erit, cum hoc sit
extra materiam nostram.

Porro supradicta intelligenda sunt de Prælati
inferioribus, qui iurisdictionem non acquisuerunt
per præscriptionem. Cum iurisdictionis præscriptione
quæsitæ, censetur priuatiuè quoad Episcopum, &
sic non sit hoc casu locus alicui præuentioni ex no-
tatis lib. 1. quæst. mearum benefical. c. 60. num. 14. Ma-
noch. lib. 2. præsumpt. 18. n. 24.

CAPVT II.

ARGVMENTVM.

De controuerfius ratione præuentionis in-
ter duos aut plures Condominos, seu Ba-
rones, communem in eodem loco, vel
castro iurisdictionem habentes; siue in-
ter eos facta sit diuifio iurisdictionis per
tempora, siue per quarteria, siue per per-
sonas hominum illius loci, & quis ex istis
variis diuidendæ iurisdictionis modis
oriatur effectus, circa caufarum præuen-
tionem. Quid si vnus Baro delinquat in-
tra limites iurisdictionis alterius. Et vtrū
fi agatur de proprio Baronis interesse, aut
eius Officialium, aut Consanguineorum,
possit peti remiffio caufæ præuentæ, siue
partes confenserint in iurisdictionem,
siue non confenserint. Et quid fiagatur
de iuribus, aut rebus notoriis & confue-
tis, aut pœna sit certa. Et Baro suspectus
vtrum fa'tem possit iudicem non suspec-
tum delegare. Vtrum etiam suspectus
in iudicando, sit suspectus in delegando.
Et alia multa ad hanc materiam refol-
uuntur.

S V M M A R I V M.

- 1 Præuentionio non est attendenda inter plures Condomi-
nos inter quos iuridictio diuifa est per tempora.
- 2 Feuda maiora sunt indiuifibilia de iure, non tamen
ex confuetudine.
- 3 Iuridictio ordinaria quoad habitum est indiuifua, &
inter plures cuilibet in solidum competit.
- 4 Pluribus in solidum delegatis, iuridictio illis compe-
tit indiuifua sed exercitium indiuifuum.
- 5 Iuridictionis diuifio fieri potest per tempora.
- 6 Item iuridictio diuifi potest per diuifionem territo-
riorum.
- 7 Diuifio iuridictionis per personas fubditorum fieri
potest, potius ex confuetudine, quam de iure.
- 8 Subditis quoad iuridictionem in personas diuifis, vni
tantum condominorum fidelitas præftanda est, sed
omnibus feruitium cum moderatione debetur.
- 9 A pte diuifio, fit per tempora, quando omnibus non
poffet alioquin fufficere.
- 10 Diuifa iuridictione, vnus ex Condominis non potest

viri præuentione aduerfus alium.

- 11 Proceffus est nullus, fi diuifa iuridictione, vnus se
immifceat in iuridictione alterius, perinde ac fi
effent iuridictiones omnino diftinctæ.
- 12 Vnus ex Condominis, pendente tempore iuridictio-
nis alterius nihil potest, circa actus iuridictiona-
les, quamvis milles præueniffet.
- 13 Officiales vnus Condomini, continuant proceffum per
alios inchoatum, fi diuifa fit per tempora iurif-
dictio.
- 14 Iudice, mortuo, fuffeffor proceffum continuare debet,
in ftatu in quo reperitur. Idem eo remoto, vel ali-
ter finito officio illius.
- 15 Decretæ per antecessorem miffione in poffeffionem
fuffeffor iudicis, abfq; nouo decreto, illum debet
executioni demandare.
- 16 Intellige quando decretum factum fuit cum caufa co-
gnitione, alias opus est nouo decreto.
- 17 Iudex requisitus non debet recufare executionem li-
terarum, mortuo requirente.
- 18 Mortuo iudice mandante, nunciu potest illius li-
teras, seu carcellos mandare executioni.
- 19 Diuifa per tempora iuridictione, finito tempore
vnus, finitur omnino eius iuridictio donec tem-
pus ipfius redeat.
- 20 Iudice fubrogati iudicium, dicitur continuatio, non
nouum iudicium.
- 21 Si vnus ex condominiumis iuridictionalibus deliquerit
in parte alterius, alter condominus habet ius præ-
ueniendi aduerfus fupremam Curiam. Immo præ-
ueniendi fuprema Curia non obftat illi quin poffit pe-
tere caufa remiffionem.
- 22 Officialis maioris Curia, delinquens in terra Ba-
ronis, in non concernentibus Officium, potest ab
officialibus Baronis puniri, ceffante ftatuto con-
trario.
- 23 Baro aut alius officialis delinquens, confideratur
tanquam priuatus.
- 24 Iuridictio data in feudum, competit priuatiuè.
- 25 Rectorem Comitatus Penafiffimi effe iudicem vaf-
fallorum quomodo intelligatur, & quando hoc ve-
rum fit.
- 26 Domini iuridictionales dum de proprio ipforum in
tereffe agitur, non poffunt præuenire caufas.
- 27 Idem dicendum eff, dum agitur de intereffe fuorum
officialium.
- 28 Præuentionio tamen, hoc casu firmatur, per partium
comparitionem.
- 29 Iudex in caufa propriâ, de confenfu partium iudi-
care potest.
- 30 Iudex non potest allegari fuffectus, dum in eius iu-
ridictionem confenfum fuit, nifi ex noua caufa.
- 31 Qui iudicauit in prima ftantia, potest de con-
fenfu partium iudicare in caufa appellatiouis.
- 32 Epifcopus potest effe iudex in caufa fua menfa, nec
potest fuffectus allegari in illa caufa.
- 33 Contrarium communiter receptum eff, nempe quod
poffit fuffectus allegari.
- 34 In caufa in qua agitur de proprio intereffe, Epifcopus
iudex effe potest, nifi allegetur fuffectus.
- 35 Confefio de furto animalium Baronis, coram eius
officiariis iudicialiter facta, non valet, nifi tanquam
extra iudicialis.
- 36 Confefio facta coram Notario, qui in caufa fcribere
non potest, eff nulla, valet tamen tanquam extra-
iudicialis.
- 37 Decifio 244. Sanfelicy in dubium renouatur.
- 38 Barones cognofcere poffunt in propriâ caufa quando
agitur de re liquida & notoriâ.
- 39 Domini terrarum habentes iuridictionem cognofcunt
fuper

super solutione suorum reddituum in quorum notoria quasi possessione reperiuntur.

40 Item dum agitur de seruitutibus quae ipsi solem praestari.

41 In notoriis, index non potest allegari suspectus, cum sit tunc potius iuris executor quam index.

42 Quatuor requisita proponuntur, ad hoc ut Barones in propriis causis possint procedere.

43 Barones possunt in propria causa iudicare, quando talis est consuetudo, & ex quibus de ea constare dicatur.

44 Vnus ex condominiumis, potest praenire causam motam super iniuria alteri condomino facta.

45 Domini iurisdictionales, causa per eos praenirens si suspecti dignoscantur, non priuantur illius cognitione, sed possunt iudicem non suspectum deputare.

46 Limitatur quando essent suspecti ob grauem inimicitiam.

47 Si agatur de interesse pecuniario Domini, vel de sanguine ipsius, suspectio fugiat personam Domini, sed non eius iurisdictionem.

48 Superior tamen potest de alio providere ex causa qui nomine Baronis iurisdictionem exerceat.

Virum suspectum in cognoscendo sit suspectum in delegando.

GENDVm est in hoc capite de praenotione Baronum seu feudatiorum, qui inuelti sunt demero & mixto imperio, & omnimoda iurisdictione, tam ipsorum inter se, quam quoad alios. Nomen autem Baronis hic accipimus in ampla significatione iuxta ea quae nos ostendimus, lib. 2. quest. ciuil. cap. 34. numero 6. vol. 1.

1 Prima igitur sit conclusio. Quando inter plures eiusdem loci Condominos iurisdictionales, reperitur diuisa iurdictio per tempora, veluti quod vnus hoc anno iurisdictionem per suos officiales exerceat, alius vero anno sequenti, & sic alternis annis, quilibet potest suo tempore de causis pendentibus cognoscere, quamuis alius condominus praenuerit, & vicissim finito tempore vnus, ille qui durante tempore alterius praenuerit fuerit, potest causam assumere in statu in quo reperitur, sic alternis annis continuando, donec causa fuerit terminata.

2 Pro huius conclusionis probatione & intelligentia, quadam supponenda sunt. Et primo quod licet regulariter feuda sint indiuisibilia cum distinctione per nos allata, lib. quest. ciuil. cap. 34. num. 9. vol. 1. nempe, ut hoc procedat in feudis regalibus, & in feudatariis maioribus qui dicuntur Capitanei regni, & in suis insignibus deferunt coronas, non autem in feudis & Baronibus non regalibus, quae sine difficultate recipiunt diuisionem; imò & regalia de generali consuetudine diuisionem patiuntur, ut ibidem diximus num. 11.

3 Quamuis etiam iurdictio ex se sit indiuisua, cum illa quae iure ordinario pluribus in solidum data est, cuilibet ipsorum in habitu & exercitio competat, ut supra ostendimus, per Gloss. in d.l. Pomponius 36. alias, l. si vni. in verbo. Proferre ff. de re iudic. & ibi Bartol. num. 1. Alexand. num. 14. Iaf. n. 4. vers. In ea glossa ibi. Alexand. consil. 93. n. 1. lib. 7. Purpurat.

4 consil. 48. num. 60. vers. Tertio. Delegata vero licet competat pluribus in solidum habitu, non tamen exercitio nisi vnus praenuerit: tunc enim ut supra diximus exercitium ad ipsum solum spectat, Gloss. in d.l. si vni. Bartol. ibidem n. 7. Iaf. num. 10. Bald. in l. falsus, 19. n. 16. C. de furi.

Sanlegerij de Prauent. Iudic. Pars II.

Tamen iurdictio, quoad illius usum & exercitium est diuisibilis, Ricc. collectan. 2154. Monach. de recta feud. interpret. cap. 57. parte 9. num. 4. Surd. consil. 227. num. 12. & 25. Et quotidie diuisionem illius ratione exercitij fieri videmus, quod contingere potest pluribus modis.

Primo, diuidendo per tempora exercitium iurisdictionis, veluti alternis annis, ita quod vnus ex condominiumis administret vno anno per suos officiales, & alter alio, prout obseruatur in pluribus locis, veluti in ciuitate Caualicensi, vbi Illustriss. D. Episcopus condominus, vno anno per suos officiales exercet iurisdictionem in temporalibus, & summus Pontifex, tanquam Comes Comitatus Venaisini, & condominus etiam eiusdem ciuitatis, pro indiuiso cum Episcopo, alio anno per suos officiales exercet iurisdictionem temporalem. ¶ Secundo diuidendo territorium in duas vel plures partes iuxta nimirum condominorum, ita ut quilibet cognoscat de personis & rebus in sua parte territorij, seu in suo quarterio existentibus. ¶ Tertio diuidendo personas subditorum, ita ut sciat, quinam sint homines talis domini, & quinam alterius. Et hic modus diuidendi potius fundatus est in consuetudine, quam in iure, ut dicit Iacob. de Ardizonib. in v. b. feudor. cap. 132. circa finem, versic. Domini tamen. vbi dicit quod de iure Domini non possunt diuidere vassallos, argum. l. vltima, ff. de inepatron. & leg. quaedam mulier, ff. famili. erisc. Consuetudo tamen obtinet in contrarium, maxime cum diuidunt vassalli ipsum feudum, & tunc non fit diuisio pro hereditaria portione, sed pro virili, l. v. iurjur. indi. §. vltim. ff. de operis lib. ¶ Sed tamen cum vassalli plures Dominos habere non compellatur, vna tantum fidelitas est praestanda, seruitium tamen omnibus, non cum grauitates, sed cum moderatione faciendum est, cap. imperiales §. praeterea Ducatus, De probib. feudi alienat. per Frederic. Hec omnia tradit praedictus Author. ¶ Quartus diuidendae iurisdictionis modus est, quando plura loca pluribus Dominis supposita sunt, & cuilibet ex Dominis sua loca separatim adiudicantur. Socin. sen. consil. 67. num. 45. lib. 1. Inter omnes autem modos conuenientior ille videtur qui fit per temporum diuisionem. ¶ Ad instar concessionis aquae, quam fieri pluribus posse nemo negat, etiam si aqua omnibus sufficere non possit ex se, dummodo sufficiat omnibus per diuisionem temporum, & per interualla, Caualer. decis. 7. num. 3. Surd. consil. 130. num. 15. Dixi in meis questionib. ciuilib. cap. 48. num. 15. & bene in terminis iurisdictionis, Crauet. consil. 18. n. 1. Morquec. de diuis. bonor. lib. 1. cap. 5. per tot. vbi etiam dicit, quod sine diuisione iurisdictionis fieri potest, ut constituentur de communi consensu Dominorum, Officiales, qui omnium nomine exerceant iurisdictionem, diuidendo emolumenta pro rata parte quemlibet ex Condominis tangente.

Facta igitur iurisdictionis diuisione, seu per loca, seu per tempora, seu per personas subditorum, nulla inter eos datur praenotio. Si enim per loca vel personas, vnus non debet se immiscere circa iurisdictionem alterius, perinde enim est ac si diuersae essent iurisdictiones, Bartol. consil. 189. num. 10. lib. 1. Et dicit Bald. in l. 1. num. 10. ff. de offic. consil. Quod si iurdictio inter plures est distincta, processus qui per vnum fit in parte alterius est ipso iure nullus. Quia quando ciuitas diuiditur per partes & quarteria, perinde est ac si diuersae essent & separate ciuitates, Francisc. Aretin. consil. 79. numero 1. in fine. Bran. consil. 142. versicul. Nam quando in loco depu-

tauitur

Q 2

Si

- 12 Si vero per tempora fiat diuifio iurisdictionis, idem dicendum est, fcilicet quod vnus non potest villa ratione se intromittere, tempore iurisdictionis per alium exercendæ, quamuis millies præuenisset.
- 13 *Surd. consil. 57. num. 8.* † Et sicut processus inchoati, per vnum iudicem qui remotus fuit, vel cuius officium finitur, continuari possunt per successorem in officio, cum sit eadem iurisdictionis ita & per officiales Domini alternis annis, seu temporibus exercentis: *Surd. ibid. num. 11.* † Simile est quod dicitur de Iudice mortuo in *l. mortuo 60. ff. de iudic.* Vbi mortuo iudice, quod cum iudicare oportuerat, idem, 15 eum qui subditus est, iudicare oportet. † Vnde colligit Vincent. de Franch. *decis. 405. num. 4.* millio- nium in possessionem per Iudicem decretam, non in- digere, mutato iudice, noua causæ cognitione, sed eius successorem, illam executioni mandare debere. Quod verum esse existimat. *Muscatei. in praxi lib. 2.*
- 16 *parte 3. in gloss. seruata. num. 67. & 68.* † Mihi tamen arripit distinctio Vicentij de Franch. vt supradicta procedant, in iis quæ per Iudicem mutatum, cum causæ cognitione demandata sunt, quia hoc casu non est opus nouo successoris decreto; secus est in mandatis, seu litteris executoriis, quas nos Cartel- los vocamus, sine causæ cognitione concessis: In his enim existimo, requiri nouum cartellum, seu litteras, quas nos *Reperentes* vocamus, per successo- rem in officio, seu de illius mandato expediendas, mortuo iudice, vel mutato: Vincent. de Franch. *dist. decis. 405.* † Vnde & Iudex requisitus, quantumuis mortuo iudice requirente, vel ab Officio remoto, si literæ requisitorie ab eo fuerint solemniter expe- ditæ, non debet illarum executionem recusare Co- 18 uarr. *practic. quest. cap. 11. num. 1.* † Et Apparitor seu Curfor vel nuncius Curie, potest litteras exe- quietiam iudice mortuo, vel remoto: Couarr. *ibid. num. 2.* Gratian. *discept. forens. 783. num. 19.* & bene comprobatur Salgad. de *Reg. protest. parte 4. c. 6. n. 66. & seqq.*
- 19 Supradicta autem quæ de iurisdictione diuifi- dicta sunt, optimè comprobantur ex traditis per *Surd. dicto consil. 57.* vbi dicit distinguendum esse. Si enim agatur de duobus iudiciis qui eodem tempore habent æqualem & cumulatiuam iurisdic- tionem, tunc processus coram iudice præueniente cæptus, non potest ab alio perfici. Si vero agatur de iudice, cuius officium & administratio, post licem coram eo cæptam expirauit, hoc casu secundus iudex causam coram primo cæptam continuare & perficere potest; quia nullum inferitur primo præiu- dicio, cuius iurisdictionis, & per consequens cogni- tio finita est, vel in totum si agatur de eo cuius fini- tum est officium, vel ad tempus si agatur de iurisdic- tione diuifa per tempora. Vnde dicunt DD. quod *l. vbi capium. ff. de iudic.* non procedit in successore officij seu iurisdictionis, qui causam cognoscit, in statu & terminis in quibus ipsa reperitur, cum sit 20 vnum, idemque tribunal. † Non enim potest dici nouum iudicium, quando alius Iudex in locum pri- mi iudicis, per successionem subrogatur, *l. propone- batur. & ibi Gloss. in verb. permanere. ff. de iudic.* Bart. in *l. cum apud. n. 5. ff. iudicat. selui.*
- 21 Secunda conclusio. Si vnus vassallus, seu Baro, aut feudatarius, habens merum & mixtum impe- rium, cum omnimodâ iurisdictione, deliquerit in- tra terminos, seu limites iurisdictionis alterius Ba- ronis seu feudatarij, & talis Dominus in cuius iurisdictione delictum commissum fuit, præuenierit & causam præoccupauerit, non potest ab eo causa illa per superiorem Curiam auferri. Immo quamuis

superior Curia præuenisset, potest iste Baro, in cuius territorio delictum commissum fuit, petere hu- ius causæ remissionem ad suos Officiales. Probatur ista conclusio. Quia Barones & feudatarij, habentes omnimodam iurisdictionem, sunt iudices ordinarij, & ideo nemo ab eorum iurisdictione est exemptus, nisi fuerit super hoc specialiter priuilegiatus; præ- fertim quando fundamentum iurisdictionis, consti- tit in punitione delinquentium. † Adeo vt de iure 22 communi, & semoto statuto in contrarium, si in terra Baronis, Officialis maioris iudicis delinquat in non concernentibus suum officium, puniri pos- sit ab officiali Baronis: Capell. Tholos. *decis. 433.* Boër. *decis. 9.* Baiard. ad Clar. *§. fin. quest. 38.* & latius *quest. 35. num. 10.* Apud nos tamen debet in hoc at- tendi statutum Comitatus Venaissini de quo nos egimus *part. 1. huius tractat. cap. 11. num. 26. versic. Quarto.* † Siquidem Baro delinquens non confide- 23 ratur tanquam Baro, sed tanquam priuatus: Rota *de- cis. 3. de foro compet. in antiquis.* Baiard. *dist. 9. 38. n. 8.* Atque ita decum fuisse testatur Merlin. *lib. 1. con- trou. c. 69.* & post eum Sanfelice. *decis. 65.* † Cum igitur Baro sit iudex ordinarius, & iurisdictioni illi con- cessa fuerit in feudum; sequitur illam Baroni com- petere priuatiuè, & per consequens non esse locum præuentioni, vt ostendimus suprà in prima parte huius tractat. *cap. 11. num. 11.*

Non obstat si dicatur, apud nos Dominum Re- 25 ctorem Comitatus Venaissini, esse verum iudicem ordinarium Dominorum Baronum seu Vassallorum. Quia hoc debet intelligi quando agitur de causa feudali, & quæ per leges & consuetudines feudales est decidenda, vt diximus *parte 1. cap. 14. num. 6.* Nos autem hic non agimus de feudo, sed de delicto extra causam feudalem commissio.

Tertia conclusio, Domini iurisdictionales non 26 possunt prætereendere præuentionem, quoad causas coram Officialiis suis inchoatas, si de ipsorum parti- culari interesse tractatur. Hæc conclusio est Bruni *consil. 118. in princ. & consil. 146. per totum vol. 2.* Cane. *lib. 3. var. resol. c. 13. n. 187.* Gomez. *l. 40. Laurin. 10. in fine.* Capiblane. de *iure Baron. pragmat. 16. n. 56.* † Vbi hoc ampliant, vt neque possint isti Barones 27 cognoscere de causis suorum Officialium, tanquam ab ipsis dependentium, illis subordinatorum, & ideo dicunt, hoc casu adeundum esse iudicem alium ordinarium, *cap. 1. & ibi DD. de controuerf. feud. apud pares termin.* Cancr. *dicto cap. 13. num. 187. parte 3. & num. sequent.*

Si tamen vltra simplicem causæ præuentionem 28 mediante citatione factam, interuenissent aliqui actus positui, per quos præstitus fuisset consensus in illorum iurisdictionem, tunc non posset amplius eorum tribunal declinari, & præuentionem per compa- ritionem sine protestatione factam, esset firmata. † Cum de consensu partium, possit quis esse Iudex 29 in causa propria: *Decis. in l. qui iurisdictionis. ff. de iurisdic. omni. iudic. num. 4. l. al. ibid. num. 16.* dicens ita communiter teneri Zaz. *ibid. n. 17.* *Surd. consil. 465. n. 9.* Jacob. Laurent. in *tract. de iud. suspens. c. 5. n. 30. in fine.* Sanfelice. *dec. 63. num. 2.* † Non enim potest 30 ille suspectus allegari in cuius iurisdictionem consen- sus fuit præstitus, per factam coram eo compari- tionem, nisi probatis causis de nouo post actus ap- probatios iurisdictionis aduenientibus, Cavalier. *dec. 178. n. 2.* Gratian. *discept. forens. 100. n. 31. & seqq.* Rota *dec. 7. n. 6. p. 7. recentior.*

A simili videmus quod ille qui fuit iudex in pri- 31 ma instantia, potest esse iudex in causa appellatio- nis, parte non opponente, adeo vt sufficiat tacitus consen

- 32 consensus: Gratian. *discept. forens. c. 4. num. 21.* † Eadem ratione, potest Episcopus causam iudicare, quæ non respicit eius personam, & interesse, sed dumtaxat iura suæ Ecclesiæ, adeo ut suspectus allegari non possit, si credimus Riccio in *decis. Curia Archiepisc. Neapol. decis. 144. parte 1.* Satisfacit. *decis. 63. num. 3.*
- 33 † Quamvis Episcopum in causa suæ Ecclesiæ, suspectum allegari posse teneant Jacob. Laurent. *de indic. suspecti. cap. 5. num. 30.* Surd. *consil. 50. num. 18.* & 21. *versio. Terio. Alexand. consil. 79. num. 2.* & ibi Addit. in verbo. Index. Viuius opinione 866. num. 1. & 2. ubi dicit hanc esse communem sententiam, Trentacinq. lib. 2. var. *resolut. in tit. de indic. resolut. 5. num. 7. versio. Secundo. Rota decis. 165. num. 15. parte 6. Recentior.* Et hæc posterior sententia omnino tenenda est. † Sed tamen etiam in casibus in quibus agitur de proprio interesse ipsius Episcopi, potest iudicare, nisi à partibus suspectus allegetur: Jacob. Laurent. in *dicto tract. de indic. suspecti. cap. 5. numero 27.* & tradunt communiter DD. in *cap. cum venissent de indic.*
- 34 † Et ex prædictis dubia videtur decisio Satisfacit. 244. dum vult confessionem furti quorundam animalium Baronis factam coram Iudice per eundem Baronem delegato, uti factam coram Iudice incompetenti, adeo nullam esse, ut non valeat nisi tanquam confessio extrajudicialis, & ideo confitens non sit puniendus per alium Iudicem competentem, coram quo causa terminari debet, pœna ordinari delicti, sed alia mitiori & extraordinaria. † Quibus addo à simili, quod confessio facta coram Notario, qui scribere non poterat in causa, licet sit nulla ut dixi *parte 1. c. 2. n. 5.* Huiusmodi tamen confessio valet in vim confessionis extrajudicialis, Scac. *de commerc. & cambiis §. 1. q. 7. p. 3. limit. 7. n. 13.* post M. Anton. Bauer. in *tract. de mora p. 1. sub n. 21. ibi, subde tamen unum: & sub num. 22. versio. cogitandum tamen.*
- 35 Dubia inquam videtur illa *decis. 244.* Satisfacit, quia supposito quod reus ille confitens delictum, comparuerit, & iurisdictionem prorogauerit coram officiali Baronis, seu coram Iudice per eum delegato & delictum sine alia protestatione de non consentiendo in iurisdictionem, confessus fuerit, talis Iudex factus fuisset ex incompetenti competens, ut mox dicebamus. Ergo valida hoc casu erit illa confessio, coram Iudice, alias incompetenti, tamen per approbationem partis prorogato, facta. Sed forsitan in casu dictæ decisionis, constabat reum noluisse consentire in iurisdictionem iudicis illius per Baronem deputati.
- 36 Quarta conclusio. Barones possunt uti præventionem, cognoscendo etiam de propriis causis in nonnullis casibus. Primo quando agitur de re notoria & liquida, iuxta doctrinam Bald. in *reper. l. 1. C. unde vi.* Quam sequitur Vrsill. ad Afflict. *decis. 265. n. 32.* Boër. *decis. 55.* Francisc. Marc. *decis. 200. parti. 2.*
- 37 † Veluti in executione pro exactione reddituum, in quorum pacifica quiete & notoria possessione reperiuntur, † vel pro seruitutibus quæ ipsis præstari sine ulla dubitatione consueverunt, & aliis similibus, Brun. *consil. 144. & 145.* Boër. *decis. 55.* Mastrill. *de magistratib. lib. 4. cap. 15. num. 32.* † Et in iis notoriis, nunquam Iudex quisquis ille sit, potest allegari suspectus, Roland. *consil. 48. num. 6. vol. 2.* Tunc enim Iudex non dicitur de causa cognoscere, cum sit hoc casu simplex iuris executor, Gaill. lib. 1. *observat. 39. num. 2.* ubi ponit formam procedendi contra delinquentem, qui Iudicem pro tribunali sedentem offendit. Hoc modo. Præcipio tibi ut non recedas

donec solueris quinquaginta ad quæ te condemno, quia talem iniuriam mihi intulisti, in contemptum meæ iurisdictionis. Monter. *decis. 14. n. 32.* Farinac. *quest. 17. num. 45.*

Sed hoc casu quatuor concurrere oportet. Primo quod factum sit notorium. Secundo, quod pœna sit certa, & determinata, & non dependeat ab arbitrio, quia Iudex arbitrando posset excedere modum, Roland. *consil. 48. num. 16. vol. 2.* Quamvis contrarium etiam in pœnis arbitrariis elici videatur ex traditis per Gaill. *dicta observat. 39. lib. 1.* Terio, quod illud notorium, sit facti permanentis. Sed hoc requisitum coincidit cum primo, & illius explicationem respicit. Quarto quod pœna non veniat applicanda ipsi Domino, ita tradit Trentacinq. lib. 2. *tit. de indic. resolut. 5. num. 6.* Sed hoc quartum apud me dubitationem habet. Quia si factum sit notorium, & pœna sit certa, non video in quo Dominus possit excedere, nisi forsan in modo exequendi, quod non videtur considerabile ad impediendum, quo minus ipse in notoriis procedere possit.

Secundo potest Dominus in causa propria iudicare quando talis est consuetudo. Quæ quidem legitime dicitur probata, quando producantur plurimi processus in Curia Baronis, in causis, proprium eius interesse concernentibus, fabricari: ita concludit Natt. *consil. 294.* & post eum Surd. *consil. 365. num. 7. & seqq.* Et licet ego alias contrarium consulerim in quadam causa Mazanensi ex doctrina Zalsij, *parte 1. n. 13. & seqq.* ubi multis comprobatis nullam fieri debere differentiam inter Dominum cognoscentem, & causæ cognitionem alteri delegantem: cum probabile sit illum delegaturum Iudicem sibi confidentem, & alteri parti suspectum. Veritas tamen est in contrarium, ut scilicet talis consuetudo sit valida. Quod etiam confirmat Tusch. *littera Li concl. 403. n. 29. & 30.* Auendan. *de exequend. Mandat. p. 1. c. 11. n. 5.* Gratian. *discept. forens. cap. 4. num. 29.* Trentacinq. lib. 1. *de indic. resolut. 5. n. 11. & 22.*

Terio, si eiusdem Castri plures sint Condomini, & causa iniuriæ personalis factæ vni ex ipsis Condominis, fuerit præuenta coram Officiali eiusdem loci, non poterit peti remissio eiusdem ad aliud tribunal; quia officiales vnius ex Condominis cognoscere poterant de iniuria personali, alteri Condomino facta, Natt. *consil. 87. num. 2.* Brun. *consil. 31. num. 1.* Amed. à Ponte, in *tract. Quis sit Iudex in causa feud. num. 9.* Cancr. lib. 2. *resolut. cap. 2. n. 80.* Merlin. lib. 1. *controu. cap. 69. num. 24.*

Quinta conclusio. Causa coram officiali Domino minorum iurisdictionum præuenta, non debet sub prætextu quod de illorum interesse agatur, ab illorum Curia auferri, sed in eâ tractari debet, quando Domini deputarunt Iudicem non suspectum, qui de eâ cognoscat, dummodo talis Iudex delegatus seu deputatus, non sit subditus ipsius Baronis delegantis: ita concludit Cancr. lib. 3. *variæ resolut. cap. 13. num. 189.* sequitur Capyc. Latro. *decis. 90. num. 16. 27.* Vbi copiose disserit quid agendum sit, quando gravis inimicitia Baronis allegatur. † Ego sanè præmissa procedere existimo, quando agitur de simplici interesse Domini. Sed si ageretur de gravi inimicitia, vel de iniuria ipsi personaliter illata, tunc non videtur rationi congruens, ut ipse qui gravem concepit inimicitiam, Iudicem ab eo dependentem pro suo interesse deputare possit, cum ipse sit pars in hoc iudicio, & eo ipso quod Iudex deputatur ad partis nominationem, reddatur suspectus, l. *observare. ff. de Ind. †* Quod non eodem modo procedit quando agitur de aliquo interesse

pecuniario, ipsius Domini, vel de interesse alicuius ex consanguineis, aut affinibus eiusdem, tunc enim quamuis suspicio sigillet personam Domini, non tamen eius iurisdictionem, *l. Prætor, & ibi Castrenf.* 48 & alij. ff. de iurisd. omni. Iudic. † Si tamen talis esset inimicitia, quæ apud Superiorem, magnam odij præsumptionem produceret, posset Superior ipse deputare aliquem, qui nomine Baronis exerceret, causâ in eius tribunali remanente: vt decisum testatur, Sanfelici. dec. 63. num. 32. 33. & 34.

Verum hanc quæstionem, vtrum suspectus in cognoscendo, sit suspectus in delegando, bene determinat Gratian. *discept. for. cap. 809. num. 16.* vbi probat, Baronem suspectum in cognoscendo, non esse suspectum in delegando, quia suspicio personam fugillat, sed non tollit iurisdictionem: per text. in *cap. si quis contra de for. compet. & per alia iura & doctrinas per eum copiose deductas.*

Quod tamen intelligendum monet, vt locum habeat in Iudice ordinario, non autem in delegato, cuius iurisdicção quouis modo impedita seu suspensa per legitimam partis reculationem, facit vt post illam non possit subdelegare, *cap. index ab Apostolice off. deleg. in 6. Vant. de nullit. ex defect. iurisdic. deleg. num. 33. in princ.*

A D D I T I O

Ad Caput secundum Partis secundæ de Præuentione.

Cæterum, quia post hæc typis mandata, dubitatum fuit in Auditorio Rotæ de veritate eorum, quæ *suprà num. 37.* dicta fuere, nempe dubiam esse decisionem Sanfelicii 244. in qua decisum fuit, nullam esse confessionem furti quarundam ouium Baronis, factam per subditum coram Iudice per ipsum Baronem delegato, ex eo quod Baro nullam prorsus habet iurisdictionem in causa propria, ita vt non sit necesse quod opponatur de illius incompetencia, cum defectus iurisdictionis adsit ipso iure: ex notatis per Bart. in *l. qui iurisdictioni, num. 6. ff. de iurisd. omni. iud. iunctis iis quæ tradunt Iac. ibid. numero 7. & Alex. num. 3.* volentes hoc multo magis procedere in causis criminalibus: quod & voluit Cancer. *lib. 3. cap. 13. num. 197.*

Ideo pro confirmatione meæ sententiæ, & declaratione veritatis, quedam aduertenda sunt.

Primo, quod in illa decisione Sanfelicii 244. non negatur, quin illa confessio furti facta coram Iudice delegato per Baronem, sit valida, saltem in vim confessionis extrajudicialis, propter quam Reus confessus possit, vel ad torturam poni in grauibus delictis, vel ad aliquam poenam extraordinariam condemnari: vt per Eundem in *d. decis. num. 3. versic. Ex his sequitur.*

Secundo, quod quando talis est consuetudo, vt Dominus etiam in criminalibus causis, in quibus de proprio interesse agitur, delegare possit, illa est valida & obseruanda, vt probaui *suprà num. 43.* Et clarè de causa criminali loquens determinat Brunus (cui innititur Cancer.) in *consil. 30. num. 3. versicul. Idem vbi est consuetudo;* talem autem consuetudinem vigere in hac patria, certissimum & notorium est.

Tertio, supponendum est, magnam esse differentiam inter ipsum Baronem in causa propria ratione iniuriæ sibi illatæ iudicare volentem per se, & quan-

do non ipse iudicat, sed eius Officiales ordinarij: licet enim non possit propriæ iniuriæ vindicæ esse, nec Iudex ex notatis per Bart. & alios in *d. l. qui iurisdictioni, & in l. lex Cornelia, ff. de iniur.* Tamen per suos Officiales, & Iudices ordinarios bene potest ius dicere, vel iudicare; maximè si non allegetur suspectus. Magna siquidem est differentia, quod quis sit Iudex in causa propria, & quod inter Baronem & subditum Iudex inferior Ordinarius ius dicat, aut iudicet & cognoscat: vt probat Brun. *d. consil. 30. numero vlt.* dicens hanc sententiam transiisse in iudicatum: causa siquidem respiciens interesse Baronis, non ita pertinet ad eius Officiale, vt illius propria dici possit. Neque dici potest quod Iudex Baronis Ordinarius fuerit datus ille quem Baro voluit, quia dum fuit deputatus Iudex, non poterat Baro diuinare vtrum talis subditus, talem sibi iniuriam esset illaturus; vt bene ratiocinatur Carleual. *de iudic. tom. 2. disput. 2. quest. 7. sect. 1. num. 792. fol. 326. col. 2. versic. at in casu de quo agimus.* vbi loquitur tam de causis ciuilibus, quam de criminalibus: tandemque concludit, *num. 797. versic. ego certè:* iudicium coram Officiali Baronis tractatum, esse validum, parte non opponente: quod nostram sententiam planè confirmat; adeo vt nullus superesse possit dubitandi locus: nam decisio illa Sanfelicii 244. loquitur de Iudice delegato per Baronem, non autem de ordinario, qui non ita facilè recusari potest: & hanc eandem differentiam inter Iudicem Ordinarium Baronis, & ab eo delegatum, bene agnouit Crauer. *consil. 232. numer. 7. versic. Tertio respondet.*

C A P V T III.

ARGVMENTVM.

De Præuentione inter Iudicem delegantem, & delegatum. Et ex quibus dicatur facta præuentione per Iudicem delegatum, ad exclusionem delegantis. Quid si delegatus post præuentionem ab ipso factam moriatur, vel fuerit reuocatus, siue delegatio de tota causa facta sit, siue de certo causæ articulo; veluti si sola sententiæ prolatio, non autem illius executio commissa fuerit, & quid in Rota Romana quoad hoc obseruetur. Denique quomodo circa hanc quæstionem differant, delegatus ab ordinario Iudice, & subdelegatus à Iudice delegato. Et vtrum præuentione Iudicis delegati impediatur Executorem Apostolicum.

S V M M A R I V M.

- 1 Quamuis delegatus subdelegans non abdicauerit à se iurisdictionem, tamen si subdelegatus præuenerit excluditur subdelegans in totum à cognitione causæ. Secus si subdelegatus nondum causam præoccupasset.
- 2 Ampliatur hoc procedere etiam si subdelegatio sine causa facta fuerit.
- 3 Iudex subdelegatus qui præuenit ante mortem subdelegantis, eo mortuo non amittit iurisdictionem.

4 Quando